

Vrijdag 6 november

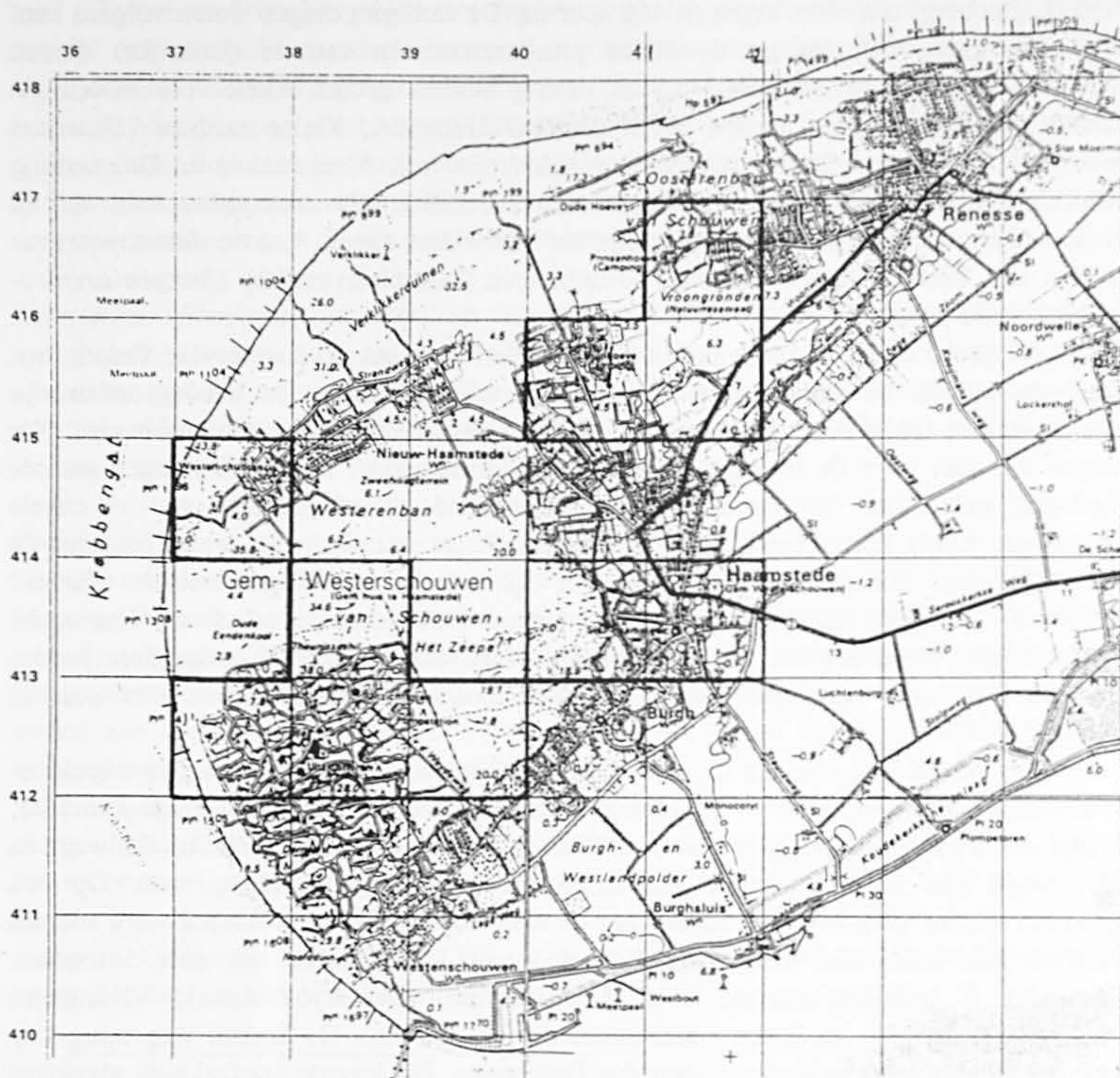
Heeft sinds het bezoek van Koningin Wilhelmina in de dertiger jaren ooit zo'n illustrerend gezelschap als dat van de NMV de zalen van 'De Schouwse Boer' verlevendigd? Destijds een deftig hotel en later een jeugdherberg, nu biedt dit gebouwencomplex 'groepsaccommodatie' maar wel in de viersterrenklasse. Eenvoudige twee- en vierpersoonsslaapkamers, vrijwel onbeperkte ontbijten waarbij je tevens je eigen lunchpakket kon samenstellen, overvloedige driegangs-avondmaaltijden, tezamen met een ruime bar/determineer- en gezelschapskamer maakten dit tot een ideale gelegenheid voor een Verenigingsweekend. Op vrijdagmiddag was ongeveer de helft van de drieëndertig deelnemers aanwezig. Het was zo zonnig dat we onze broodjes buiten op het terras konden eten. Een 'ongeplande' excursie trok langs de Torenweg en voorbij de Westerlichtvuurtoren de duinen van de Westerenban van Schouwen in.

De duinkust in Nederland zoals wij die nu kennen, is ontstaan sinds de negende eeuw. De lage beboste strandwallen werden bedekt met hoge stuivende duinen. Die jonge duinen verplaatsten zich landinwaarts en bedekten het cultuurland en zelfs dorpen die daar lagen. Dit gebeurde ook op Schouwen. Het dorp met de kapel 'Onser Vrouwen op Zee' dat lag in de buurt van de huidige vuurtoren van Haamstede, werd al voor 1655 "oversant met bergen". Soms werd het overstoven land door de wind weer blootgelegd zoals in 1907 en 1933. Je kunt hier niet alleen paddestoelen maar ook prehistorische pijlpunten, middeleeuwse potscherven en oude munten vinden.

Tegenwoordig bestaat de westelijke punt van het eiland uit strand, duinen, naaldbos en, in de omgeving van de dorpen, voornamelijk loofbos. Grasland vindt men ten zuiden van Nieuw-Haamstede en grasland met veel mos en wat berken- en wilgenopslag op de Vroongronden (Oostenban van Schouwen) tussen Haamstede en Renesse. Voor mycologen was dit een mooi gevarieerd gebied, zeker na de overvloedige regen van de voorafgaande weken. Op bijgaand kaartje zijn de bezochte km-hokken omlijnd.

Op de blanke top der duinen aangekomen splitste de groep zich in tweeën. Het grootste deel ging linksaf, zuidwaarts, om pas een uur na zonsondergang terug te keren. Een kleine groep, die deze afloop al voorspelde, nam een kortere route noordwaarts langs het strand om via de Strandweg nog bij daglicht thuis te komen. Een echte strandwandeling was het niet. Het water stond zo hoog dat de golven aan het ter bescherming van de duinen opgespoten zand knaagden en wij gedwongen waren door de met helm beplante zeereep naar de volgende strandafgang te lopen. Hierdoor kwamen we het Zandtulpje (*Peziza ammophila*) tegen en alle drie de soorten van de Stuifbal (*Tulostoma*) die in Nederland voorkomen; de Gesteelde (*T. brumale*), de Donkerstelige (*T. melanocyclum*) en de Ruwstelige (*T. fimbriatum*). Gelukkig was Leo Jalink 's avonds aanwezig om de subtiele verschillen aan te wijzen, ook tussen de diverse soorten Buikzwammen in de geslachten *Lycoperdon*, *Bovista* en *Scleroderma*.

Onder de circa 50 soorten paddestoelen die de grote groep tegenkwam waren 6 soorten Mosklokje, waaronder Kraagmosklokje (*Galerina autumnalis*) en de rode-lijstsoorten Duinbreeksteeltje (*Conocybe dunensis*) en Witte zalmplaat (*Rhodocybe fallax*). De zeer zeldzame Tengere veldridderzwam (*Melanoleuca rasilis* var. *pseudoluscina*) en de

uiterst zeldzame Vlokkige trechtersatijnzwam (*Entoloma flocculosum*) konden ook aan de lijst worden toegevoegd.

Na zo'n middagwandeling smaakten de gebraden gehaktballen uitstekend en de energie die ze leverden was hard nodig voor de determinatie-sessie na de maaltijd. Tegen 11 uur lag een leerzame verzameling op tafel, waarbij een collectie Helmharpoenzwam (*Hohenbuehelia culmicola*), die echter niet op de vondstenlijst terecht is gekomen, en een grote, fraaie Kruisdisteloesterzwam (*Pleurotus eryngii*) die Cees Bas 's ochtends op Goeree had gevonden.

Zaterdag 7 november

Na weken van regen brak de zaterdag aan als een verademing, koel maar zonnig en helder. Je kreeg het gevoel van een wintersportvakantie. Kee den Held leidde een groep naar de Meeuwenduinen, het (naald)bosgebied van Westerschouwen en de mosrijke vegetatie daaromheen, en het schrale, beweede duingrasland langs de v.d.Weydeweg. De

lijsten die Peter-Jan Keizer inleverde, met aanvullingen van Kee den Held, Nico Dam en Frans Ligtenberg, omvatten tegen de 150 soorten. De aardigste dingen waren volgens hem de kleine gasteromyceten en de kleine plaatjeszwammen van de (kalkrijke) duinen (Tortulo-Phleetum). In het kader van dit verslag kunnen slechts enkele voorbeelden genoemd worden, zoals de Melige bovist (*Bovista aestivalis*), Kleine aardster (*Geastrum minimum*), Duinmostrechttertje (*Omphalina galericolor* var. *lilacinicolor*) en Duintaailing (*Marasmius anomalus*). Maar ook Verkleurend vlieskelkje (*Hymenoscyphus imberbis*) en Bruinesuikerzwam (*Exidia saccharina*) zijn het vermelden waard. Van de duin-mycorrizasoorten zijn Valse melkboleet (*Suillus collinitus*) en Duinspleetvezelkop (*Inocybe arenicola*) bijzondere soorten.

De groep onder leiding van Leo Jalink zwierf over het natuurreservaat Vroongronden, van oudsher beweide duingrasland, en een stukje eikenbos. De Vroongronden zijn zonder vergunning niet toegankelijk; het was een voorrecht om er te mogen zijn. We mogen dus niet over de broekscheurende prikkeldraadhekken klagen. De regen van de afgelopen weken had van sommige delen een wetlands-gebied gemaakt, wat tot enkele interessante foto's heeft geleid, zoals van Aldert Gutter staande in het water dat over de randen van zijn klompen liep, gebogen over zijn camera om Wilgenrussula's (*Russula subrubens*) die onder water stonden te fotograferen. Ook Geurende wasplaten (*Hygrocybe russocoriacea*) werden onder water gevonden. Merkwaardig was dat zodra deze paddestoel uit het water werd getild de typische potloodhoutslijpselgeur goed was waar te nemen.

Dit gebied was rijk aan op mest groeiende soorten zoals Kleine en Grote speldenprikzwam (*Poronia erici* en *P. punctata*), Oranje borstelbekertje (*Cheilymenia fimicola*), Oranje mestzwammetje (*C. granulata*) en Gaffelborstelbekertje (*C. crucipila*). Er was een rijke oogst aan knotszwammen. Aardtongen deden ook van zich spreken. Op een opvallend groene plek even ten zuiden van de camping Prinsenhoeve troffen we 6 soorten wasplaat aan, waaronder 4 rode-lijst-soorten, en op korte afstand nog eens 5 soorten, waaronder 3 rode-lijst-soorten, zoals Slijmwasplaat (*Hygrocybe laeta*), Violetgrijze wasplaat (*H. lacmus*) en Broos vuurzwammetje (*H. helobia*). De kortste weg terug liep door het eikenbos ten zuiden van camping Duinhoeve. Dit leverde hoofzakelijk algemene soorten op, maar ook de in het Renodunaal district zeldzame Panterchampignon (*Agaricus impudicus*) en voor liefhebbers van myxomyceten *Diderma globosum*.

Na een copieuze nasi-maaltijd werd er weer door sommigen hard aan determinatie gewerkt, maar anderen prefereerden krant, boek of een goed gesprek, uiteraard met bijbehorend goed glas wijn. De avond werd afgesloten met een tentoonstelling van de interessantste vondsten en een mondelinge samenvatting door de excursieleiders en hun 'schrijvers'.

Zondag 8 november

Onze laatste dag begon droog, maar toen de ene groep amper in de bossen bij Slot Haamstede was aangekomen en de andere onder leiding van Roel Douwes door het Zeepeduin uitzwermd, begon het zo te regenen en te waaien dat de meegenomen paraplu's plotseling opvouwbaar werden en de echte opvouwbare paraplu's konden na afloop worden weggegooid. Om 12 uur gaven beide groepen, onafhankelijk van elkaar, het op en

keerden naar de Schouwse Boer terug. De lunchpakketten werden in relatieve stilte en gepeins verorberd.

In het vochtige bosgebied met veel omgewaaide populieren noteerde men in twee uur tijd een zestigtal merendeels 'gewone' soorten, waarvan echter Fijne poria (*Oxyporus obducens*), de Gewone kopergroenbekerzwam (*Chlorociboria aeruginascens*) en de uiterst zeldzame Viersporige urnkorstzwam (*Sistotrema hispanicum* = *S. quadrisporum*) groeiend op een dode Berkenzwam toch het vermelden waard zijn. Peter-Jan Keizer nam deze Urnkorstzwam mee voor verdere determinatie door Henk Lammers. Van de uitkomst van deze nadeterminatie heb ik nog geen bericht ontvangen.

De groep die het Zeepeduin bezocht vond 76 soorten, waaronder een mooie Zalmzwam (*Rhodotus palmatus*) en de vrij zeldzame Dennenslijmkop (*Hygrophorus hypothejus*). Door gericht zoeken vond Emiel Brouwer een aantal Meidoornbesgeweizwammen (*Xylaria oxycanthae*), tussen 1936 en 1980 in Nederland niet waargenomen, en met 51 meldingen uit 16 uurhokken (zie de 'Atlas' van Nauta & Vellinga) nog steeds vrij zeldzaam te noemen.

Conclusie

Met een totaal van meer dan 300 gevonden soorten was dit verenigingsweekend lonend en leerzaam, temeer daar enkele tientallen op de rode lijst voorkomen. Namens alle deelnemers is een hartelijk woord van dank verschuldigd aan de excursieleiders, schrijvers en lijstenmakers en al diegenen die achteraf determinaties hebben opgestuurd, maar natuurlijk vooral aan Aldert Gutter voor de organisatie van het geheel en Henk Remijn voor het verzorgen van de toegangsvergunningen.

Persoonlijk wil ik iedereen bedanken voor het vriendelijke welkom en de geduldige uitleg. Niets was teveel moeite, zelfs wanneer ik voor de derde keer vroeg hoe je "russocoriacea" schrijft. Aardig soort lui, die zwammers. Voor Else Vellinga en John Lennie was dit voorlopig de laatste excursie in Nederland. Als ze dit lezen hebben ze zich allang in Californië geïnstalleerd. Daar zijn waarschijnlijk heel andere paddestoelen te vinden. Is dat een idee voor een Buitenlandse Werkweek?

Steve Lomas, Leiden

Architectura & Natura

Paddestoelenboeken

bezoek de nieuwe winkel

**Leliegracht 22 (bij de Westertoren)
1015 DG Amsterdam 020-6236186**